

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

Бр./Nr. 12-2283 /2
29-06-2021 г./v.

Врз основа на член 22 став, член 23 став 1 и член 54 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен Весник на Република Македонија“ број 12/2019), член 36 став 1 и член 40 од Деловникот за работа на Државната комисија за спречување на корупцијата, Државната комисија за спречување на корупцијата, постапувајќи по предмет оформен по сопствена иницијатива, на 49-тата седница, одржана на ден 07 Јуни 2021 година, донесе

Одлука

Постапката покрената по сопствена иницијатива на Државната комисија за спречување на корупцијата - во предметот со бр. 12-2830 од 2019 година, СЕ ЗАПИРА.

Државната комисија за спречување на корупцијата врз основа на извршената анализа на податоци доставени од државни органи и институции изврши анализа, обработка и изготви „Извештај за располагањето и користењето на државните средства од страна на службени лица“ кој е доставен до Заменик на Претседателот за борба против корупција, за одржлив развој и човечки ресурси – Љупчо Николовски при Владата на Република Северна Македонија за надлежно постапување.

Предметот со број 12-2830 од 2019година да се затвори и да се архивира.

Извештајот да се објави на веб страната на Државната комисија за спречување на корупцијата.

Одлуката на Државната комисија за спречување на корупцијата, со образложението да се објави на веб страницата на Државната комисија во рок од 5 (пет) дена од донесувањето.

Образложение

Предметот со број 12-2830 од 2019 година е оформен по сопствена иницијатива на Државната комисија за спречување на корупцијата врз основа на информации објавени во медиумите во РСМ со кои се изнесуваат сомневања за злоупотреби на службената положба и овластувањата и несовесно работење во службата од страна на избрани, именувани лица, како и од други службени лица предвидени во членот 54 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, поврзано со т.н. “непродуктивни буџетски трошоња“ од Буџетот на Република Северна Македонија.

Со информациите и наводите изнесени во медиумите се укажуваше на коруптивно постапување преку злоупотреби на финансиски средства и на дискреционите овластувања најчесто од аспект на користењето на правото на надомест на трошоци за користење на сопствен автомобил, правото на користење на стан под закуп за времетраењето на мандатот на службеното лице , право на трошоци за репрезентација и други трошоња од ваков вид - на товар на Буџетот на РСМ и/или на .

При постапувањето на предметниот пријавен случај Државната комисија за спречување на корупцијата поаѓајќи од првичните информации, согласно своите законски надлежности, заради целосно утврдување на фактичката состојба изврши соодветни административни проверки по однос на нивната веродостојност и основаност на начин што презема процесни дејствија – достава на барања за достава на податоци, информации и прилог документација.

Адреса: ул.Пресвета Богородица број 3, 1000 Скопје - Република Северна Македонија

Adresa: rr. PresvetaBogorodicanr.3, 1000 Shkup - Republika e Maqedonisësë Veriut

email: contact@dkck.org.mk

телеф: +389 2 3248 930

<https://www.dkck.mk>

Во таа насока до органите на управата и другите државни органи, јавните претпријатија и акционерските и другите трговски друштва во кои мнозински сопственик е РСМ, а воедно и до единиците на локална самоуправа и трговските друштва основани од ЕЛС Државната комисија достави барања за податоци и информации срочени во образец – темплејт, одделно за буџетите и буџетските корисници и одделно за јавните претпријатија и акционерските друштва, за да преку пополнување на истите повратно се добијат потребните сознанија за посочените параметри и аспекти на интерес и за да врз основа на сеопфатна анализа се утврдат неправилностите и злоупотребите, ризичните категории и евентуалните системски слабости во управувањето и користењето на специфичните права на избраните и именуваните лица и на сите други службени лица во државата.

Во таа смисла од аспекти на интерес, а потоа и на сеопфатна анализа беа следните параметри: - начинот и актите со кои е уредено користењето на службените возила; начинот и актите со кои е уредено користењето на средствата за репрезентација; начинот и актите со кои е уредено користењето на бизнис картички; број на лица кои користат право за закуп на стан; број на лица и висина на трошоци кои користат превоз до и од работно место; број на лица и висина на трошоци кои користат апанажи; број на лица и висина на трошоци за исплата на надоместоци на управни и надзорни одбори; други основи по кои на членовите на управни и надзорни одбори им се исплатуваат други надоместоци. Со опфат на годините 2015, 2016, 2017 и 2018.

Последователно, по повод доставените барања, до Државната комисија за спречување на корупцијата се доставени, од мнозинството од органите и институциите, писмени одговори со бараните податоци кои така прибавени беа предмет на сеопфатна и темелна анализа кое резултираше со детално срочен Извештај број 12- _____ од _____ 2021 година во кој се содржани сите елементи кои беа/се предмет на анализа и состојбите произлезени од анализата, од кои пак се произлезени соодветни залуочи по одделните категории на буџетски трошоња.

Од постапувањето на ДКСК и извршената анализа произлегуваат следниве заклучоци:

- користењето на службени возила е регулирано со одлуки и полномоштва и за одговорните лица- директори овозможено е користење и надвор од работно време, за одење до дома, викенди, кои акти не се достапни на веб страните на институциите;
- надоместоците за членовите на управните и надзорните органи се во рамки на законски утврдените согласно одлуките на Влада;
- правото на надомест за превоз на членовите на УО и НО не е секогаш јасно уредено со актите кои се применуваат;
- правото на репрезентација е уредено со правилници – но без утврдени лимити;
- користењето на бизнис картички е ограничено но со ограничен увид во направените расходи;
- мал број претпријатија на својата веб страна ги имаат објавено интерни акти (систематизација, правилници, одлуки).

Воедно анализата укажува дека големите буџетски трошоци произлегуваат од недоволно јасни или недефинирани поими во законите со кои се уредуваат одредени права на избраните односно именуваните лица. Имено:

- Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во РМ и Законот за пратеници се два основни закони со кои се пропишани видовите надоместоци што им следуваат на избраните и именуваните лица, и кои кореспондираат со надомест на трошоците поврзани со работата предвидени со Законот за работни односи, како основен системски закон. Правото на плата на избраните и именуваните лица по завршување на нивниот мандат, или право на

апанажа, е право со кое се овозможува материјална сигурност до нивно ново вработување. Износот на апанажа кој останува ист со износот на месечната бруто плата што избраното лице ја примило, е причина што голем број лица го користат ова право и не се враќаат на работните места каде претходно работеле, но и причина за големи буџетски расходи, па се наметнува прашањето дали ваквото решение е оправдано: која одговорност ја има избраното лице по престанокот на мандатот, за да и понатаму користи високи месечни надоместоци?;

- Најголемите буџетски трошоња се во Собранието на РСМ и произлегуваат од погрешната примена на терминот „користење на приватен автомобил за службени цели“ во Законот за пратеници. Поради донесената Одлука за висината и надоместокот на пратениците за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина, овозможено е трошоците за превоз од и до работно место да имаат третман на „службена цел,“;
- Одлуките за утврдување на висината на надоместокот за закупнина на стан за избраните лица од Владата и за пратениците се рамки со кои не се предвидени различните цени на месечен закуп во зависност од квадратурата на станот и неговата место локација како најважен критериум за висината на закупот и кои содржат коруптивни елементи поради условот што треба да биде исполнет: „доколку нема во сопственост или под закуп стан или куќа во површина најмалку од 80 м² во Скопје“.

Одговорните лица во органите на државната управа и ЈП се должни да ја организираат работата на институцијата каде се избрани/именувани и на најекономичен начин да управуваат со средствата кои им се дадени на располагање (материјални и парични средства). Во таа насока со материјалните закони дадена им е обврска со пропишување и примена на подзаконски акти, на појасен начин да го уредат и обезбедат економичното, ефикасното и наменското користење на расположливите средства во насока на остварување на законските надлежности. Она што е произлегува од анализата на доставените податоци и информации се следниве состојби:

- Најголемите злоупотреби во користењето на средствата се јавуваат при користењето на службените возила. Од причина што голем број избрани/именувани лица живеат надвор од Скопје каде е седиштето на овие институции, службените возила ги користат за патување од и до работно место. Со претходно споменатиот закон, не е предвиден таков надомест.
- Интерните акти/одлуки/решенија со кои се уредува начинот на користење на возилата, овозможуваат нивно неограничено користење, надвор од работно време, но и без месечен лимит на парични средства. Присутна е пракса, со одлука или решение, јасно да е наведено одговорното лице возилото да го користи за превоз од и до дома.
- Злоупотреба на функцијата се прави и при набавка на нови, службени возила за што се трошат голем износ на средства од Буџетот на РСМ, без при тоа да се води сметка за оправданоста и неопходноста од набавка на луксузни, а не на практички возила
- Со интерните акти се дефинирани лицата кои имаат право на репрезентација, и средствата што може да ги потрошат по овој основ. Најчесто тоа се мал број одговорни лица, додека износите се неограничени;
- Пракса е одговорните лица да имаат на располагање бизнис картички заради полесно плаќање на одредени сметки, најчесто за службени патувања во странство, за плаќање на сметки за ноќевање. Меѓутоа нивното користење во земјата за плаќање на ресторански сметки, подигнување на готовина од банкомати, набавка на производи што не може да се поврзат како

трошоци од работењето на институцијата, придонесуваат за не ефикасно користење на паричните средства и злоупотреба на должност од страна на одговорните лица;

- Интерните акти со кои се утврдени правата за користење и располагање со средствата на институциите не се објавуваат на нивните веб страни;
- Кај дел од регулаторните тела исплатата на платите и надоместоците е предмет на регулирање со подзаконски акти наместо со законска регулатива.

Конечно, од севкупното постапување на Државната комисија на предметниот случај произлегоа и дадени се препораки во насока на надминување на состојбите:

- Да се преиспита оправданоста од висината на месечен надомест што се исплаќа на избраните и именуваните лица по престанокот на нивниот мандат;
- Да се пристапи кон законско дефинирање на терминот „за службени цели“, но и изнаоѓање на други објективни и економични решенија за надминување на проблемот со надоместот за превоз на пратениците;
- Да се преиспитаат условите и критериумите за користење на право на закуп на стан и утврдување на појасни критериуми во двете постоечки одлуки;
- Да се пристапи кон пропишување на законски или подзаконски решенија со кои ќе се овозможи единствено дефинирање на сите видови на надоместоци и износи што им следуваат на избраните и именуваните лица во однос на максимален износ на средства што буџетските корисници може да го потрошат за набавка на службено возило; временски период за користење на службените возила; за кои услови може да се користат службените возила (од и до работно место), и што во случаи кога нема службени возила;
- Дефинирање на ставки на кои може да се однесуваат расходите за репрезентација;
- Дефинирање за кои намени и ставки може да се користат бизнис картичките;
- Да се ревидираат сите материјални закони кои се однесуваат на регулаторните тела во делот на законско дефинирање на надоместоците на членовите на органите на управување со цел унифицирање на основицата и коефициентите;
- Да се обезбеди поактивен надзор над објавените документи од страна на АСПИЈК.

Врз основа на се, погоре наведено, Државната комисија за спречување на корупцијата одлучи како во диспозитивот на оваа одлука.

Оваа одлука е конечно и против неа не е дозволена жалба.

Одлучено на ден 07 Јуни 2021 година

Изработил: Х.М., Советник
Одобрил : К.Н., Член на ДКСК

Доставено до :

- Архива

